

ing. 56. Sed contrarium tenent Barbol. num. 11. Bald. in cap. inter ceteras, col. fin. de re script. ubi Marian. Socin. Everard. supra, loc. à vi numeri, & princip. stracha d. q. 1. n. 8.

Ibi: Sed in contrariam sententiam quod dicitur.

60 Quid dicitio, seu, in legatis non sit regulariter amplexiva, sed disjunctiva, nisi aliud de mente testatoris appareat, sententiunt Franchin. controversiar. jur. lib. 5. cap. 68. vers. S. d. contrarium, Cavaican. de usufruct. mulier. reucl. cap. 9. n. 98. Pro quibus facti, quod particula hæc ex vi propria significationis, est disjunctiva, sive alternativa, l. 1. §. Sublata ff. ad Tr. bellian. l. generali 13. in prin. cip. C. de Sacrosanct. Eccles. Tusch. d. conclus. 372. n. 29. Calepin. in suo d. Honorario, Barbol. supra, n. 1. cum multis, Strach d. et. quest. 1. à nu. 4. Cyriac. tom. 1. controvers. 174. n. 3. Octav. Vulpei. de preposit. & adverbior. significat. Calvinus supra, Sed à proprietate verborum in ultimis dispositionibus recedere non licet, nisi manifestè apparuerit, aliud sensisse testatorem, l. non aliter 67. ff. de legat. 3. l. Labeo 7. ult. ff. de sup. l. l. legat. Ig tur dicitio, seu, in sua propria significatione erit in legatis accipienda; disjunctive scilicet, quando contrarium ex voluntate testatoris non constat.

Verf. Non obstat textus.

61 Quoties particula, seu, inter duo collocatur, quorum unum alterum sub se comprehendit, est ampliative accipienda, Barbol. n. 12. Ripa in dicit. cap. inter ceteras, nu. 44 de re script. ubi Stracha supra, n. 9. Cened. d. sig. 15. n. 8.

62 Idem est, cum inter genus, & speciem adjicitur, Barbol. n. 13. Cened. n. 8. Strach n. 8. vers. Sed addes, Ripa & Dec. ubi oximè.

Ibi: Et quamvis ita esset, quod mundum & ornamenta.

63 In l. si quis ita, ff. de aur. & argent. legat. legatum non comprehendere ornamentum, nec mundum quæ uxoris causa parata non sunt, palam ostendunt verba illa: Seu quæ ejus causa paravi. Quæ præcedentia restringunt: argumento, l. fin. §. ut. ff. de rit. vin. & ol. legato.

Ibi: Hic idem intellectus.

64 Hoc casu dicitio, seu, ponitur expositivè, sive declarativè, ut sæpè solet, cap. unic. de excessib. Prælator. in 6. cap. Romana 3. §. Cum autem in sine, de appellat. eod. lib. Menoch. conf. 755. n. 5.

Ibi: Sed pro communi sententia urget ea ratio.

65 Licet communis sententia sit vera, ratio hæc ipsi non suffragatur; nam si alternativa posita inter genus, & speciem, aliquo casu propriam naturam servaret, species expressa sub genere non contineretur, cum quoad illam generi conferretur derogatum: quod aperte colligitur ex l. hæres meus 98. §. 1. ff. de legat. 3. & lib. 1. ff. de aur. & argent. legat.

AD CAPUT VI.

De divitiarum & paupertatis qualitate: & cuinam ejus probatio in judiciis incumbat.

SUMMARIUM.

- 1 Authores videndi laudantur in hac materia.
- 2 Præsumptio quotuplex.
- 3 De effectu præsumptionis juris.
- 4 Præsumptio juris non semper onus probationis in adversarium transfert.
- 5 Cui juris præsumptio favet, liquidam probationem censetur habere.
- 6 Præsumptio juris probat, etsi instrumentum ad probandum opus sit.
- 7 Præsumptio juris an probet, ubi probatio, aut conditio requiritur?
- 8 Fictio juris probationem in contrarium respicit, secus præsumptio.
- 9 Alleganti divitias, vel paupertatem, onus probationis incumbit.
- 10 Traditur ratio, & num. 11.
- 12 Qui nunc dives, vel pauper est, an talis antea fuisse præsumatur, & è contra? remissivè.
- 13 Paupertatem probare debet, qui eam ad excusationem allegat.
- 14 Patronus, ut à libertis alimenta obtineat, insipiam probare tenetur.
- 15 Omnes nudi nascuntur.
- 16 Qui alium divitem asserit, id probare debet.
- 17 Ubi dotorie constat de divitiis, vel paupertate probatio opus non est.
- 18 Asserenti tot bona esse in suo patrimonio, vel hereditate, in quam successit, an credatur? & n. 23, 24, 25.
- 19 Præsumptio generalis paupertatis levissima est.
- 20 Negativa etiam simplex probari debet ab eo, qui eam pro fundamento sue intentionis al legat.
- 21 Ampliatur, etsi impossibilis sit probationis.
- 22 Quod de Negativa probanda dicitur est, declaratur.
- 23 Intestatus decessisse quilibet præsumitur.
- 24 Agens ad successionem ab intestato, non tenetur probare, quod defunctus decessit intestatus, & n. 31, 32.
- 25 L. si emancipati 9. C. de collationib. declaratur, num. 29.
- 26 Coniuncti ad successionem tacite vocati præsumuntur.
- 27 Qui ab intestato succedere intendit, quomodo cognitionem est probaturus, n. 34.
- 28 Substitutus, si absque liberis quis decesserit, non tenetur probare, liberos non existisse mortis tempore; & num. 36. & 37.
- 29 Arrha usque ad quam quantitatem promitti de jure Regio possunt, & cui incumbat probare bona inferre ad summe promissæ validitatem; usque ad n. 41.
- 30 Pauper quis sit? Judiciis arbitrio decernitur: & quæ considerare debeat, num. 43. Limitant, n. 45.
- 31 Qui tantum in bonis non habet, quantum litigantium interest, in causa pecuniaria, minus idoneus testis existimatur.
- 32 Pauperibus quanta fides in judicio adhibenda, & numer. 47.

48 Paupertas quomodo probanda, remissivè, & num. 49. cum sequenti.

49 De intellectu l. si constante, ff. solut. matrim.

50 Negativa simplex nullo loco, vel tempore coarctata, est impossibilis probationis Limitatur, n. 97. & 62. ubi quomodo probari queat.

51 Quid notorium censetur.

52 Notorium triplex.

53 Ripæ assertio defenditur.

54 Inter notorium transiens, & permanens, differentiæ.

55 Notorium dicitur, quod ex actis per legitimas probationes apparet.

56 Negativa coarctata, quæ sit, & de ejus probatione remissivè.

57 Probata paupertate mariti, evidenter apparet, ejus bona ad dotis exactionem non sufficere.

Pro pleniori cognitione eorum, de quibus in præfatis dicitur, videre oportet Menoch. de præsumpt. lib. 6. præf. 25. & 26. Pacian. de probat. lib. 1. c. 36. & 54. cum aliis, Mascard. eod. tract. concl. 526. 1159. Valasc. de privileg. paupere part. 1. q. 5. Afflic. decif. 377. Cardinal. Tusch. practicar. concl. lit. P. concl. 160. cum duabus sequentibus. Benincal. de paupert. q. 6. Feltas eod. tract. cap. 2.

Ad Num. 1.

Præsumptio quamvis diversimodè dividi soleat, ut videre est apud Menoch. supra. lib. 1. quæst. 2 per tot. & Glossam verbo præsumptioni, in ult. ff. quod met. caus. Mascard. concl. 10. à n. 17. Petr. Greg. syntagmat. jur. lib. 48. c. 11. n. 9. 10. Sanch. de matrim. lib. 7. dis. 37. n. 7. q. 33. Verius est, quod alia dicitur præsumptio juris & de jure; alia, juris, & tertia hominis; Menoch. qui magis communem testatur, d. quæst. 2. n. 11. Pacian. supra cap. 4. n. 28. de quarum natura, & effectibus, Menoch. quæst. 3. cum duab. seqq. & Mascard. d. concl. 10. Trentacinq. variar. lib. 2. titul. de præsumpt. resolut. 2. Petr. Greg. & Sanchez supra. Illud autem compertum est, juris præsumptionem nuncupari, cum n. lex præsumit aliquid verum, non tamen firmat pedes ex ea præsumptione quicquam statuens; nam ubi hoc facit, oritur juris, & de jure præsumptio, Trentacinq. n. 13. vers. Hæc juris præsumptio, Menoch. Petr. Greg. n. 9.

Præsumptionis juris præcipuus effectus is est, ut eum, quem ipsa fovet, relevet ab onere probationis, quod in adversarium transit: c. unic. §. Porro, ut Ecclesiast. benefic. cap. ult. §. Sanè de jurejur. l. si ve possidetis 16. Codic. de probat. l. Quintus cap. 2. ff. de donat. inter: l. si pactum 9. ff. de probat. l. generaliter 24. §. Si petitum, in fin. ff. de fideicom. lib. l. Glof. in l. 2. ff. de probat. Glof. fin. in l. ne codicillos 5. C. de codicill. Glof. ult. in cap. 3. de procur. Menoch. d. q. 33. nu. 2. Cyriac. controvers. forens. tom. 3. controvers. 523. n. 39. Trentacinq. d. resolut. 2. n. 12. Mascard. concl. 340. nu. 7. Castald. in tract. de Imperat. q. 51. n. 22. Argel. de legitim. contradic. q. 19. art. 1. n. 20. Rosental. de feud. c. 2. n. 18. Alciat. de præf. reg. 3. præsumpt. 26. n. 3. Surd. de aim. tit. 4. q. 15. n. 27. Valenz. conf. 178. n. 8. Hippolyt. n. l. 1. §. Si quis dicitur, n. 10. ff. de quæst. Pacian. innumeros referens, cap. 8. n. 1. qui cap. 12. n. 13. cum seqq. ex aliis notat, hanc præsumptionem, ut profit, allegandam esse. Quod multipliciter limitat à n. 21. Sanch. supra.

Quod est limitandum, quando lex non omnino pro veritate habet, quod præsumit, sed levem conjecturam inducit; quo casu onus probationis in adversarium non transfertur; sed duntaxat deservit in adminiculum pro probatione ejus, qui conjectura Faria addit. ad Covar. Tom. 4.

suffragatur, Menoch. quæst. 33. nu. 6. ubi exemplificat, Bald. in d. l. si ve possidetis n. 6. C. de prob. Argel. in l. sciendum, col. penult. vers. Descendo ad præsumpt. juris, ff. de verb oblig. Jas. in si dno patroni, n. 3. ff. de jurejurand. ubi bonus textus juncta Giof. fin. in fin. Pacian. d. c. 12. nu. 1. cum seqq.

Is, cui juris præsumptio afflitt, liquidissimam probationem censetur habere, Ceval. commun. contr. commun. tom. 2. q. 757. n. 117. Petr. Barbol. in prælud. l. si mora, n. 33. in fin. ff. solut. matrim. Menoch. d. l. 1. q. 36. n. 8. & quæst. 81. nu. 4. Argel. de acquir. possess. q. 8. art. 35. n. 3. Mascard. concl. 10. & 21. n. 11. Pacian. d. cap. 8. num. 7. Gonzalez. ad reg. 8. Cancellar. §. 7. procmii, n. 141. Cyriac. tom. 2. controvers. 318. n. 5. Afflic. d. c. 13. n. 24. Tiraquell. in l. si unquam verbo, donat. largitus num. 158. C. de revocat. d. mat. Alciat. sup. part. 3. in princip. nu. 4. Cravet. conf. 156. n. 15. Maximè, si aliæ probationes haberi nequeant. Mascard. d. concl. 10. n. 46. Jacob. Novel. ad Reg. Duennas, reg. 160. Undè est, ut is, cui talis præsumptio ad stipulatur, sic suam intentionem fundatam habeat, ut pro eodem, nisi contrarium apertissimis probationibus doceatur, sit pronuntiandum: Mascard. conclus. 214. n. 3. Argel. ubi proximè, d. q. 8. art. 35. n. 5. Alciat. supra, de reg. 3. præsumpt. 3. n. 3. Menoch. q. 32. n. 5. Pacian. cap. 51. à n. 16. quia pro veritate habetur Sanch. d. n. 7.

Imò etiam si lege, vel alia dispositione requiratur probatio per instrumentum, præsumptio juris sufficit ut paritum voluntati Legislatoris, vel disponentis censetur; l. quicunque 3. junct. l. 1. C. de apochis publicis fideic. Alex. conf. 126. n. 6. Moder. n. pactum, quod locali C. de l. 10. Bald. in l. 1. C. de fideic. Alexand. conf. 126. n. 6. Moder. in l. pactum quod dotali, C. de pact. Mascard. ubi proximè, n. 42. Nam eam instrumento æquiparati; scripsit Merlin. de pignori lib. 3. quæst. 45. n. 15. Mantie. de tacit. & ambig. convent. lib. 1. tit. 19. nu. 1. Pacian. cap. 26. numero 68. Sed illud verum existimo, quando non apparet instrumentum non fuisse confectum; nam si de hoc constaret, juris præsumptio, quod actus fuerit gestus, non proderit, siquidem cum aliæ probationes sint exclusæ, non est ratio, ob quam præsumptionem juris admittamus. At si in dubio sit, actus præsumitur legitime factus, ac per consequens instrumentum, quod lege desideratur, intervenisse. Ac ita intelligendus est textus in dicit. l. 3. ubi non solum præsumitur solutio post triennium, sed & æpocha, sive instrumentum solutionis confectum.

Aliquando tamen juris præsumptio non est sufficiens, ut onus probationis in adversarium transferatur, veluti in causis, quæ præsumptivam probationem non admittunt Mascard. d. concl. 10. n. 16. Dec. in rubric. de probat. n. 17. 166. Menoch. d. lib. 1. q. 45. à n. 15. ubi plures refert casus in quibus non est locus præsumptioni. Utrum autem conditio probandi possit impleri per solâ juris præsumptionem, sive in testamento, sive in statuto adiciatur, egregiè disputat idè Menoch. q. 37. qui distinguit inter dispositionem hominis, & legis sive statuti, ut scilicet in hæc, præsumptio juris probet indistinctè; secus in illa, nisi aliæ probationes fieri propter rei naturam non possint; at communis sententia, ut ipse fatetur, sine distinctione docet, quod, quoties probatio in vim conditionis desideratur à lege, vel ab homine, præsumptio juris, nisi aliter probari non possit, non sufficit. Ita Pacian. d. c. 12. à nu. 9.

Est notanda differentia inter præsumptionem, & fictionem juris; nam adversus illam admittitur probatio in contrarium, Menoch. quæst. 31. à nu. 2. & omnes communiter, sed non adversus istam; T 2 de